

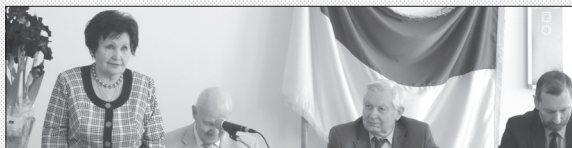
UNESCO Chair in Spiritual Cultural Values of Upbringing and Education (843)
Scientific-Research Institute of Spiritual Development of Man
The Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine)

УДК 130.123:
[37.091.12:
005.745

«ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ БЕЗПЕКИ особистості в умовах сьогодення: виклики і проблеми» VIII Міжнародна науково-практична конференція¹

РЕФЛЕКСИВНИЙ ОБРАЗ учасника² конференції

УЧАСНИКИ конференції: повноважні представники Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка, Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, Міжуніверситетської мережі кафедр ЮНЕСКО та їхніх партнерів «Культура миру через комунікацію», фахової педагогічної преси, Національної академії державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, академіки НАН і НАПН України, доктори юридичних, філософських, філологічних і психологічних наук, завідувачі кафедр ЮНЕСКО українських вишів, докторанти, аспіранти та інші представники педагогічно-наукової громадськості.

Г.П. Шевченко, В.І. Луговий, І.Д. Бех, Ю.І. Сватко

МАПА учасників свідчить про репрезентативне представництво освітян та українських вчених з усіх її куточків: від Луганської області до Львова. Тематика конференції зацікавила й науковців Німеччини, Польщі, Австрії, США, Кенії.

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ роботи конференції:

- Духовна безпека – духовна культура і духовні цінності особистості.
- Духовно-моральні і художньо-естетичні ідеали.
- Культура і мистецтво у формуванні духовної особистості.
- Культурні національні традиції.
- Освіта і виховання як механізми і чинники гарантування духовної безпеки суспільства.
- Художня освіта та естетичне виховання – важлива умова духовної безпеки особистості.
- Духовний досвід у структурі духовної безпеки особистості.
- Релігійне почуття. Релігійне мистецтво життя. Релігійна самосвідомість.
- Духовні кордони особистості в її релігійному та світському вимірі.
- Чинники руйнування духовної безпеки особистості.
- Благодійництво і його світський вимір: «щастя і успіх».

¹Відбулася у Києві, 24.05.2017 р., в Президії НАПН України за сприяння: МОН України, НАПН України, Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, Науково-дослідного інституту духовного розвитку людини, Міжнародної кафедри ЮНЕСКО «Духовно-культурні цінності виховання та освіти».

Програма, яку реалізовано конференцією, склад та географія її учасників, засвідчують неабиякий інтерес до проблем духовності: на двох засіданнях зголосилося виступити 45 із 120 вчених, науковців, викладачів вишів, освітянських керівників, які представили свої доповіді до збірника статей. Кількість учасників та їх активність утворюють нас в думці щодо обраної теми цієї конференції як найактуальнішої наукової проблеми та одночасно виховальної й практичної. Тому маю намір далі познайомити Вас, шановний читачу, з деякими основними позиціями конференції, про які Вам варто дізнатися. Насамперед наголошу, що вислів Йоганна Вольфганга Гете «Живіть в гармонії, в добрі та красі», обраний організаторами, став справжнім, відчутним фоном цієї конференції, установкою для її учасників та сприяв особливій атмосфері, що утворилася під час її проведення.

● У своєму виступі **Василина Миколаївна Хайруліна**³ наголосила на тому, що шкільництво переважно опікується фізичною безпекою, а духовною – ні! Розповіла про Китай, де була на його запрошення 13 разів, як діти в школах

²Автор-укладач: **Ольга ВИГОВСЬКА**

³ Директор Українського коледжу ім. В.О. Сухомлинського (до 01.09.2016 р.), член-кореспондент НАПН України

співають хором, в голос читають, дякують мамі, державі. З наведених прикладів стало вочевидь, що українські освітяни їм цікаві, щоб дізнатися «як» та «що» з Сухомлинського впроваджується в українських школах.

А ми то багатші на управлінські досвіди, наприклад, Захаренка масмо з його «родоводом» (див. С. 198-199 цього часопису). Зараз більше звертаємо увагу на зовнішні ознаки/показники виховання молоді, а тут глибинна народна педагогіка. Масмо й інших педагогів-новаторів, до них звертаємося неодноразово на сторінках і цього часопису (див. С. 86, 22, 40, 47).

● Очікування НАПН від роботи

Конференції – у вітальних словах першого віце-президента НАПН України **Володимира Ілларіоновича Лугового**, який зазначив: «Поняття «духовність» – це термін, який

вживаємо щодня, а дати йому визначення – важко. Не знаючи чіткого/сутнісного визначення, не можемо запропонувати ефективні технології... Як же «духовність» технологічно формувати? Звичайно, конференція просунеться і в цьому напрямі!...».

● Стан готовності науки дати відповіді на означені питання – у виступах двох **Бехів**: філософа **Володимира Павловича** та психолога-педагога **Івана Дмитровича** (див. фото): їх взаємодія, як вчених з різних галузей наук, виявилася знаковою для останніх – демонструє потребу в узгодженості філософії з психолого-педагогічним, як теоретичним, так і практичним, контентами (з виступом І.Д. Беха знайомтеся у цьому числі часопису на С. 12–19).

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ТЕМАТИКИ ДОПОВІДЕЙ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Виокремлено стрижневу проблему – духовну безпеку людини. Наголошено на тому, що «безпека людини» – головний об'єкт національної безпеки України. Розглянуто духовні виміри людського існування у світлі нової космологічної концепції. Освіту зазначено фактором духовної безпеки суспільства, а національно-культурну ідентичність – гарантом духовної безпеки особистості.

«Сучасна соціальна система освіти знаходиться на перехідному етапі, що обслуговується трансформативним навчанням і планетарним вихованням, що спрямовані на отримання людиною транскультурної компетентності, як атрибутивної основи нової людини XXI ст. – планетарної особистості...»

В. П. Бех (верхнє фото), І. Д. Бех (нижнє фото):
наші вчені в стані зацікавленого діалогу,
який ще не дійшов консенсусу

Варто порівняти тематику доповідей зарубіжних вчених з вітчизняними: перших хвилює глобальна освіта, міжкультурна трансформація духовної свідомості, дитяча культура, тоді як українські вчені зосереджені на дослідженні проблем сучасного педагога: його компетентності, розглядаються змістові доміанти виховання як процесу його сходження до духовно-моральних цінностей. Технологічність та/або духовність складають проблемне поле методологізації професійної підготовки майбутніх учителів та науково-педагогічних працівників. **Вищий духовний потенціал «Я» вчителя справедливо розглядається як гарант духовної безпеки майбутнього.**

Об'єктом уваги є **духовно-культурні цінності** як самої освіти, так і зокрема дітей, а також **духовна безпека** як студентської молоді, так і учнів, зокрема обдарованих. У полі зору постійно **духовне здоров'я націй**, тож і **здоров'язбережувальні технології та валологічні цінності.**

Ольга Виговська вручає Івану Осадчному Педагогічний Оскар «Атлант»

Захоплення й вітання – новатору!

На фото (зліва направо): Г. Локарева, І. Бех, І. Осадчний, В. Хайрудіна, Г. Шевченко, Е. Помитнік, Н. Філіпчук

● Стан практичної реалізації таких доленосних для людства в цілому й зокрема для українства проблем духовної безпеки, висловив **І.Г. Осадчний**, доктор педагогічних наук, ректор КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», коли сказав: *«В Україні мало людей, які розуміють, що означає поняття «виховання», навіть, освітяни часто розуміють його як набір заходів. Тому тематика цієї конференції дуже важлива»* (детальніше – у врізі на С. 21).

● Тематика виступів учасників Конференції – критеріальний тест/показник того, що об'єктивно складає об'єкт і предмет наукових досліджень вчених з проблем духовності, як українських, так і зарубіжжя. Тож кожен викладач/учитель може побачити на яку наукову допомогу з проблем духовності слід очікувати, а які проблеми залишаються поза увагою науковців, отоді щодо останнього спрацьовує класичне правило, яке, на жаль, і досі залишається характерним для української освіти: *«порятунок потопляючих – справа їхніх рук»*.

За традицією, яка склалася в системі середньої освіти, надолужити «білі плями» в площині наявних, але не охоплених наукою актуальних проблем, – завдання шкільної науки, яку й до сьогодні не сприймають серйозно.

● Коли наука не дає орієнтирів для виховання молоді, а ці найскладніші проблеми розв'язуються вчителями самотужки, звертаємося по допомогу до педагогів-новаторів.

Цього разу маю чудову нагоду за рішенням Ради проекту *«Педагогіки-новатори в Україні»* його герою **Івану Григоровичу Осадчному** (відомому в Україні ідеєю освітніх округів, від якого очікуємо суцільного новаторства в масштабах Київської області, освітою якої відтепер він опікується) вручити відзнаку – Педагогічний Оскар «Атлант»⁴.

⁴Про цю подію детальніше у нашому журналі: 2016. – № 1-3. – С. 146.

● Наостанок маю зазначити, що цю конференцію зініційовано і проведено **Галиною Павлівною Шевченко** разом з Науково-дослідним Інститутом духовного розвитку, директором якого вона і є, та який був і залишається єдиним в Україні, членами кафедр педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, яка одночасно є і кафедрою ЮНЕСКО, а вона завідувач кафедри і першої, і другої.

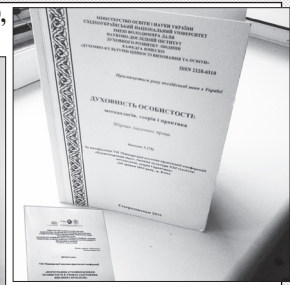
● Результатом конференції стали «гори» матеріалів виступів, пропозицій, з яких треба ще виокремити найпріоритетніші та найдівіші серед запропонованих способів, шляхів «*як і що робити*», з чого починати, щоб практики більш свідомо й професійно плекали сучасну українську молодь (фото – яскрава ілюстрація наукового доробку вчених).

● Відкриваючи конференцію, як і під час її закриття, **Г.П. Шевченко** наголосила на наявному у учасників конференції бажанні консолідувати спільні зусилля, бо саме від провідних учених, які опікуються проблемами духовності, на пряму залежить, в якій державі будемо жити, чи матимемо наснагу її творити.

Тож слово **Галини Павлівни** вже розбудило та й ще розбудить усіх, хто здатен разом/спільно творити духовний **ОБЕРЕГ** для України, якого надзвичайно потребує українська нація. Якщо насправді почнемо *дбати про майбутнє країни*, отоді *творення для неї духовного оберету стане найпріоритетнішим завданням*.

● Конференція продемонструвала назрілу потребу в теоретичних напрацюваннях, саме в таких, на яких *«дерево життя мало б зазеленіти»*. Добре, що є серед освітян-науковців патріоти, компетентні професіонали, вчені-громадяни, не байдужі та свідомі люди, ладні/готові витратити час, енергію та опікуватися наскільки найактуальнішою, настільки ж і найскладнішою, невідомою, нерозкритою, недослідженою проблемою. *Тому й щира наша подяка оргкомітету Конференції та її ініціатору – дійсному члену НАПН України Галині Павлівні ШЕВЧЕНКО.*

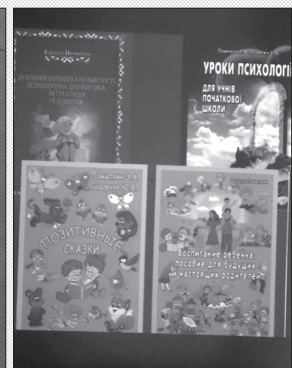
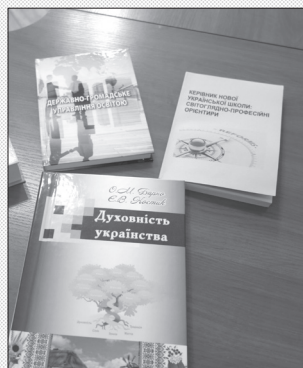
Галина Павлівна ШЕВЧЕНКО, академік НАПН України

Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. пр. (за матеріалами Конференції)

Едуард Поміткін, завідувач відділу ШООД НАПН України

Організатори та учасники: Г. П. Шевченко (1-й ряд, перша справа), М. В. Набок (2-й ряд, другий зліва), В. М. Алфімов (2-й ряд, перший справа); О. І. Виговська (2-й ряд, у центрі), М. В. Роганова (1-й ряд, у центрі)

